

FOTOS: JAVIER IZQUIERDO

Periodistes catalans a la capital del Regne

A la majoria els ha somrigut l'èxit professional i s'hi han integrat fàcilment

—Júlia López—

Són un grapat de periodistes catalans que un dia van decidir anar a treballar a Madrid, i s'hi han quedat. A la majoria l'èxit professional els ha somrigut i s'han integrat fàcilment a "la capital", que ells elogien i critiquen des de la nostàlgia de la

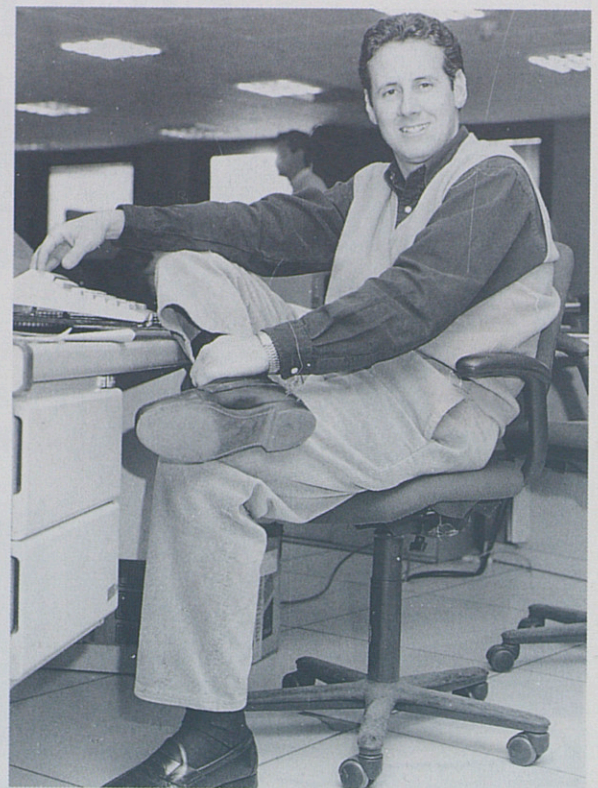
seva terra. Mentre que uns s'han fet populars, altres es queixen que resulten ser uns desconeguts entre els seus col·legues dels mitjans de Catalunya. Molts tornarien, en unes condicions professionals semblants, i els menys farien el salt a un altre país perquè consideren que l'ofici de periodista és nòmada per naturalesa.

—Lluís Carandell és el periodista català que fa més anys que viu a Madrid, d'on fins i tot té el títol de "fill adoptiu"—

Montse Boix i Lorenzo Milà.

El periodista català més antic a la capital del Regne, Lluís Carandell, deté un títol del qual se sent molt orgullós: el de "Fill Adoptiu de Madrid", que li va imposar en el seu dia l'alcalde Tierno Galván, pel seu amor a aquesta ciutat, on ha residit sense solució de continuïtat des del principi dels seixanta. El segueix Ramon Pi, que es va iniciar com a comentarista polític per a Catalunya des de Madrid el 1970 (*TeleXprés*). Amb la seva família formada allà, ambdós es consideren catalans i alhora madrilenys. Una cosa semblant li passa a Carme Rigalt, nascuda a Vinaixa (les Garrigues), va estudiar periodisme a Pamplona i va trobar la seva primera feina a Màlaga, des d'on es va traslladar a Madrid, l'any 1971; actualment treballa per a *El Mundo*. A TVE de Prado del Rey, el primer d'entrar-hi va ser Ramon Colom: va començar-hi a treballar el 1974, i en el 82 fou nomenat director d'"Informe semanal", i més tard director de TVE. A començament dels 80 va arribar a Prado del Rey Jordi Jaria, procedent dels estudis de TVE a Miramar; ara és cap d'Internacional dels informatius de la casa. Manuel Campo Vidal va començar a presentar els "telediarios" de TVE-1 l'any 83; després va continuar a Madrid com a responsable d'"Hora 25", de la SER, i ja més cap aquí, l'arribada del Grup Zeta a Antena 3 TV li va donar la possibilitat de passar a l'àrea de gestió, sense abandonar les seves tasques de periodista; actualment és vicepresident de la cadena, on a més dirigeix i presenta el programa "Tiempos difíciles". Georgina Cisquella va arribar a Madrid el 1985, com a reportera d'informatius, arrecerada per l'equip de la cadena estatal, al capdavant del qual va estar durant dos anys Enric Sopena. En aquella època,

una cara popular de TVE era Anna Castells, que donava la seva imatge a informatius i programes especials; des de fa uns mesos porta la corresponsalia de TVE a París.

Durant aquest període, aquesta presència minoritària però "de pes" de professionals catalans va afavorir que es parlés del "clan dels catalans". Fins i tot Margarita Rivièra va fer un article en *El Periódico* en clau de paròdia. En algun mitjà també es va publicar la llista dels periodistes catalans que cobrien les corresponsalies de TVE a l'estranger. Georgina Cisquella va començar a "donar la cara" en el 91; ha presentat "Informe semanal" i els avanços diaris de notícies. En el 85 també va arribar a Madrid Jordi Gutiérrez, com a delegat de TV3; actualment és el sotsdirector del gabinet de premsa de la Casa del Rei, que és dirigit per Asunción Valdés. Montse Boix es va instal·lar a Madrid l'any 84, perquè el programa radiofònic "Encarna de noche", en el qual ella treballava, s'hi va traslladar, amb tot l'equip de catalans a coll; va ingressar a TVE en el 86, i ara és redactora d'Internacional del cap de setmana: per la seva especialització en el Magreb, té molt clar que el seu lloc és a Madrid.

Després d'una àmplia trajectòria a TVE de Sant Cugat, en tasques de presentació i amb diferents responsabilitats, la Mercè Remolí va arribar a Madrid el 1990. Durant un temps va estar compaginant la presentació i la direcció de l'informatiu estel·lar del matí de RNE; ara controla l'edició del "Telediario" del migdia, que és presentat per Ramon Pellicer.

La posada en marxa de les cadenes privades de TV, a la darreria de 1990, va atraure cap a Madrid molts professionals catalans, que encara

**—La creació de cadenes
privades de televisió va
atreure a Madrid molts
professionals catalans,
que ja s'hi han quedat—**

s'hi estan. De fet, Antena 3 es va organitzar amb un grup de periodistes i realitzadors catalans de TV3 i un altre més petit de TVE i del Canal Sur. Marià Delàs, Jorge Tuca i Jordi Panyella, que van estar en el primer any de la nova cadena, l'any 91 van passar a Canal Plus quan aquest va iniciar les emissions, i aquí van trobar-se amb Sebastià Bernal i Carles Francino. Com a anècdota, val a dir que eren tants els catalans amb càrrecs de responsabilitat en aquest mitjà, que José María Izquierdo, cap d'Informatius, feia broma sobre l'ús del català en els consells de redacció.

També a Telemadrid es van instal·lar algunes professionals catalanes, donant la cara, com Mari Pau Domínguez, que ja havia presentat "L'informatiu" del circuit català de TVE; o bé manejant els fils, com Maria Àngels Yagüe, redactora de TVE Catalunya que en el 91 es va integrar en els informatius de la televisió autonòmica madrilenya; ara fa uns mesos ha estat promoguda a directora de Programes.

De l'aventura al fitxatge

Tal com va fer la Carme Rigalt en el seu moment, és a dir, anar-se'n a la "capital" a buscar-hi un forat professional, hi va haver altres dones periodistes que es van arriscar a canviar d'horitzó professional, i això sense tenir cap seguretat sobre el que podien trobar-se. Aquest és el cas de Maruja Torres, en el 81, o el de Pepa Roma, en el 86. La primera va trobar en *El País* i *Cambio 16* una acollida que no havia tingut en els mitjans barcelonins; la segona va començar a col·laborar a TVE ("Informe semanal") i més tard va ser nomenada cap de

premsa del gabinet de María Teresa Fernández de la Vega (Justícia).

Altres van arribar a Madrid amb la maleta plena, com a responsables o executius dels seus respectius grups editorials en aquella ciutat. N'és un exemple Enrique Arias, que va passar de director d'*El Periódico* a director de publicacions del Grup Zeta, on treballava colze a colze amb José Luis Erviti, un altre basc que, com ell mateix, havia encetat la seva carrera professional a Barcelona. Casualment, ni l'un ni l'altre no són ja en el Grup Zeta. Ara es troben lluny d'Antonio Asensio, un altre català d'adopció, que continua entusiasmat amb Antena 3 TV. Fou ell qui va convèncer Manuel Campo Vidal, després de la reeixida trajectòria d'aquest per TVE, perquè s'unís al seu grup; això era el 1992, i encara hi és.

Per la seva banda, Campo Vidal va emportar-se'n Olga Viza, que s'havia convertit en la millor comunicadora dels Jocs Olímpics; i també Martí Perarnau, un altre top dels esports que havia demostrat la seva capacitat de gestió durant quatre anys també en els JJ OO de Barcelona. La primera va assumir per primera vegada la presentació de l'informatiu estrella de la cadena, i l'altre la direcció del departament de Relacions externes de la casa.

En el punt culminant de la guerra de les audiències en els informatius, tots van buscar cares amb garantia: Carles Francino va deixar Canal Plus i va tornar a Barcelona per presentar el "Telenotícies" de TV3, i Ramon Pellicer va acceptar la generosa oferta que li va fer TVE, de la mà de Ramon Colom, i va passar de TV3 a presentar el "Telediario, segunda edición". Aquí es va trobar amb Mercè Remolí, que, al revés

Olga Viza i Xavier Ubach.

—Dones periodistes com Maruja Torres van trobar a Madrid l'acollida que no havien tingut als mitjans de Barcelona—

Anna Bosch i Lluís Carandell.

d'ell, deixava de donar la cara i passava a la rebotiga, com a sotsdirectora.

Entre els últims incorporats hi ha Lorenzo Milà, que va ser fitxat com a director i presentador de l'informatiu de La 2 l'octubre de 1994; i Anna Bosch, redactora de TVE Catalunya, que va estar-se dos anys a Euronews, fins que es va incorporar a aquest nou equip.

Com és lògic, també hi ha periodistes catalans a les delegacions dels mitjans catalans a Madrid, i en alguns casos són majoria. A la de TV3 hi ha Joan Carles Peris, Carme Roldán i Anna Solé; a la de Ràdio 4, Lluís Falgàs, i a la de l'Avui Oscar Martínez.

En la premsa escrita també s'hi troben reconeguts professionals, com Margarita Sáenz-Díez, especialista en política que treballa a la delegació d'*El Periódico* des de fa deu anys. Entre els últims fitxatges de periodistes que ja havien destacat a Barcelona tenim el de Maribel Escalona —amb vuit anys al Grup Heres, sis d'ells com a directora de *Teleindiscreta*—, a qui fou encarregada la direcció de *Teleprograma* per al Grup Hachette; darrerament, com a directora de *Diez Minutos*, ha aconseguit que gairebé s'hagin duplicat les vendes d'aquesta revista.

Un altre professional català a qui s'adjudica la bona marxa d'un mitjà és Manuel Campo Vidal, que va néixer a un poble d'Osca, com Escalona, i que ja va sobresortir a Barcelona. Alex Martínez Roig, Vicente Jiménez o Rosa Mora van estimar-se més traslladar-se, quan en van tenir ocasió, a la seu central d'*El País*, allà "on es cou la informació"; i allí han tingut l'oportunitat de dirigir o treballar en productes tan interessants

com "El País Dominical" o "El País de las Tentaciones".

El poder del centre o el centre del poder

"Ens agradi o no, la política nacional es fa a Madrid". Amb aquesta rotunditat s'expressa Margarita Sáenz-Díez. Per a ella és clar que si et vols independitzar has de passar per la capital, i que "així ha estat històricament". La història de la crònica parlamentària té en el seu haver periodistes i escriptors catalans de la categoria d'un Josep Pla, que va ser corresponsal de *La Veu de Catalunya* de 1929 a 1932. D'aquella experiència van sortir les seves *Cròniques parlamentàries*, veritable fresc de la situació política del moment. Carandell també va publicar com a resultat de la seva etapa de cronista *Celtiberia show*, i avui recorda que l'opinió que va firmar Pla el 6 de febrer de 1931 la subscriurien tots els cronistes parlamentaris i especialistes que cobreixen la informació per als mitjans de Catalunya: "A Madrid tota la vida política volta a l'entorn del poder. Per tant, tots els problemes de règim o de forma de govern són sentits amb una passió viva. A Barcelona, apassionen per contra els problemes concrets, els problemes intrínsecs, les causes de les nostres agitacions socials i polítiques. Aquestes causes no tenen res a veure amb els canvis de règim ni amb la variació dels signes abstractes. Per això, avui a Madrid, hi ha una temperatura per als problemes que a Barcelona ens deixen freds".

A en Carandell li sembla d'allò més indicada la teoria de l'expresident del Senat Antonio

—Els que treballaven en delegacions catalanes de mitjans no van deixar passar l'ocasió de traslladar-se a la seu central, quan van poder—

Fontán, que explicava que a Madrid hi havia el sector primari, el secundari, el terciari..., com a tot arreu; però que el més important era el quaternari, la política. Ell ho exposa així: "A Madrid la política és tal com la indústria tèxtil va ser un dia a Catalunya: mou tots els fils i genera una activitat increïble. Aquí es nota particularment el pes de l'Estat".

Maruja Torres també creu que a Madrid la política es viu amb més crispació i transcendència: "Quan vaig arribar aquí", diu, "ja era així, però d'una manera molt més serena, des d'aquell *mimo* per la democràcia que tots hi posàvem. Ara hi ha molt de navaller. No descobreixo res si dic que Catalunya és molt més sensata".

Tots d'acord que a la "capital" es nota més histèria en la política. Segons Carme Rigalt, en el centre els temes de política estatal es viuen amb més passió, "però segons com", matisa. "A Madrid tots volem ficar cullerada en tot, i la proximitat de l'Estat ens fa creure que som una gent molt assabentada; una *xuleria* que es compensa sàviament amb un cert *passotisme*. He dit passotisme? No, vull dir despreniment, tolerància, capacitat per a la convivència. Tot això". Vicente Jiménez es mostra més radical: "La capitalitat converteix aquesta ciutat en un femer polític i en l'imant de totes les passions de la vida pública. Si els aturats han de protestar davant el Ministeri de Treball, ho faran a Madrid; si es produeix un debat sobre l'estat de la nació, serà al Parlament..."

Ramon Pi té un altre punt de vista sobre aquesta qüestió: "Jo no diria que al centre es visqui amb més passió la política espanyola que a la perifèria; la passió pot ser la mateixa. El que

passa és que al centre, i singularment a Madrid, la política espanyola es viu com si fos política local. Això es dona perquè aquí està molt estès l'error de creure que allò que no passa a Madrid no existeix, i que allò que passa a Madrid passa a tot Espanya".

A Madrid, i valgui l'obvietat, es nota que és el centre: "Tot sembla tenir una enorme transcendència", subratlla Lorenzo Milà, "les coses són importantíssimes. Si neva a Madrid ja és notícia de portada, tant se val que a Sòria estigui tot l'hivern nevant..." Per a Ramon Colom, tanmateix, és lògic que els temes de política estatal es visquin amb més passió: "Són aquí mateix, aquí al costat; esmorzes en tertúlia, dines al costat dels polítics, i et trobes els empresaris al restaurant. És un rum-rum continu. Em sembla que amb una certa distància se'n pot fer una lectura més positiva".

Per triomfar: Madrid?

La majoria dels entrevistats es poden considerar triomfadors a Madrid, però quasi tots ells i elles consideren que es pot arribar al mateix nivell de satisfacció professional a Barcelona, i consideren l'èxit més com fer allò que t'agrada que com una ubicació determinada en la professió. Tots reconeixen que de models d'èxit-èxit n'hi ha pocs; es reparteixen entre les dues ciutats, i posen com a exemple Luis del Olmo, Antonio Franco, Iñaki Gabilondo, Júlia Otero, Carles Francino, Olga Viza, Mercedes Milà, etc.

"Si allò que t'interessa és el món del poder", subratlla Olga Viza, "no pots defugir la capital del regne. Les decisions que afecten tot el país es decideixen a Madrid. Des d'aquí es governa, i és

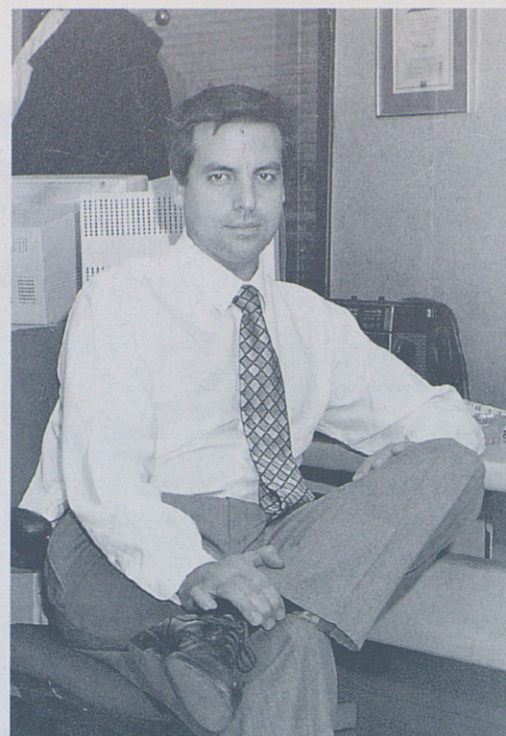
Georgina Cisquella i
Maribel Escalona.

**—Quasi tots consideren
que es pot arribar al
mateix nivell de
satisfacció professional
que a Barcelona—**

aquí on passen les coses que semblen més importants". Viza en fa un símil molt domèstic: "A Madrid se centrifuga més de pressa, en estar al costat de La Moncloa. El periodisme pot ser igual d'interessant a qualsevol ciutat, però aquí resulta més apassionant, més absorbent, menys assossegat. En aquesta cuina els fogons sempre estan encesos".

També és cert que el camp audiovisual està més desenvolupat a la capital. "Hi ha molta més oferta", explica Jordi Panyella, "jo mateix a TV3 possiblement continuaria essent ajudant de realització". Ara les coses han canviat i pràcticament s'han acabat les oportunitats que es van obrir amb la irrupció de les televisions privades. En aquest moment, el poder mediàtic de tot Espanya es reparteix entre Madrid i Barcelona; són els dos llocs del país on exerceixen més periodistes.

"Això de Madrid", assevera Maruja Torres, "és un nivell diferent de triomf. Hi ha coses que aquí en diuen triomf que a mi no m'ho semblen: ser a totes les tertúlies, escriure una columna política i que tremoli el ministeri llegint-te no és triomfar. Triomfar, en la meua opinió, és fer bé la teua feina, que t'agradi allò que fas,

A la dreta, Ramon Pellicer.
A l'altra plana, Mercè Remolí.

Qui és qui

Arias, Enrique. Exdirector d'*El Periódico de Catalunya*. Treballa a Madrid des de l'any 1988-89, primer com a director de publicacions del Grupo Zeta i actualment com a empresari editorial de la revista *Focus on Spain*.

Bastienier, Miguel Ángel. Cap d'Internacional d'*El País*.

Bernal, Sebastià. Cap de "24 horas" a Canal +.

Boix, Montse (1954). Va marxar a Madrid el 1984, amb el programa "Encarna de noche". Va entrar a TVE el 1986 com a coordinadora de "Buenos días".

Actualment és redactora d'Internacional als informatius de cap de setmana de TVE, especialitzada en el Magreb.

Bosch, Anna (1955). Va treballar a TVE a Sant Cugat i a Euronews (1992-94). Des d'octubre de 1994 és redactora d'Internacional a "Noticias" de La 2 (Lorenzo Milà).

Bosch, Jordi (1959). Fou director del *Diari de Girona* (1987). Des de 1984 va ser corresponsal polític de l'*Avui* a Madrid. El 1990 va ser elegit membre del consell d'administració de RTVE. Des de 1994 és secretari general de TVE.

Brunet, Josep Ma. Redactor, cap de la secció política de *La Vanguardia* a Madrid. Es va establir a Madrid el 1985 com a corresponsal d'aquest mitjà.

Bueno, Manuel. Cap de comunicació d'Argentaria.

Campo Vidal, Manuel. És a Madrid des que presentava telediari a TVE (1983). Després va dirigir "Hora 25" a la SER. Va ser director i presentador de "Punto y aparte" a TVE des de 1990 fins a 1992. Ha tingut diferents càrrecs a Antena 3 TV des de juliol de 1992. Actualment n'és vicepresident i dirigeix i presenta el programa "Tiempos difíciles".

Capella, Josep. Delegat de Catalunya Ràdio.

Carandell, Lluís (1929). Viu a Madrid des de 1960. Va ser corresponsal de les revistes *Triunfo*, *Cuadernos para el Diálogo* i *Informaciones*. Va treballar a TVE a partir de 1986, com a cronista parlamentari i després com a presentador. Va ser cap de programes culturals a Antena 3. Actualment col·labora en diferents mitjans i participa en tertúlies radiofòniques.

Castro, José M. Redactor de Societat de *La Vanguardia*.

Cisquella, Georgina (1953). Treballava al programa "Giravolt" de Sant Cugat. Viu a Madrid des de 1985. Reportera. Presentadora des de 1991, a "Informe semanal" i als avanços diaris de notícies.

Colom, Ramon (1950). A Madrid, TVE, des de 1974. L'any 1982 va ser director d'"Informe semanal". Actualment és director de Televisión Española.

Conesa, Teresa. Departament de premsa de Tabacalera.

Delàs, Marià. Sotsdirector d'informatius de Canal +.

Escalona, Maribel (1954). Després de dirigir durant 6 anys la revista *Teleindiscreta*, va anar a Madrid el 1993, reclamada per Hachette per dirigir *Teleprograma*. Actualment és la directora de *Diez Minutos*.

Domínguez, Mari Pau. Expresentadora de Telemadrid.

Falgàs, Lluís. RNE a Madrid.

Gil, Sergio. Director de relacions internacionals de TVE.

Gordo, Jordi. Redactor de *Tribuna*.

Gras, Sigfrid. Redactor de Catalunya Ràdio.

Gutiérrez, Jordi (1953). Diversos mitjans a Catalunya. A Madrid des de 1985, com a delegat de TV3. Actualment sotsdirector del gabinet de la Casa del Rei (amb Asunción Valdés).

Jaria, Jordi (1952). A Madrid des de l'any 1981-82. El 1984-86 va estar a Santa Cruz de Tenerife (plaça com a opositor), el 1988-90 a *Cambio 16*, i el 1991 va tornar a TVE com a director del primer "Telediario Internacional". Actualment és cap d'informació internacional dels informatius de TVE.

Jaén, Esther. La SER, serveis informatius.

Jimenez Navas, Vicente. Redactor d'*El Periódico de Catalunya* (1985-90). Va anar a Madrid el 1990 com a redactor d'esports d'*El País*. Actualment és cap de secció d'"El País de las Tentaciones" (1994).

Lerroux, Soriano. Antena 3 TV.

Llacuna, Anna Maria. RNE a Madrid.

Llanas, Josep M. Redacció de TVE.

Martínez, Oscar. Delegat de l'*Avui* a Madrid.

Martínez Roig, Alex (1952). Després de haver estat en diferents mitjans a Catalunya, va passar a formar part de la redacció d'*El País* a Barcelona. Va

que et paguin en justícia, que no t'humiliï la mala remuneració —però res de fer-se ric—”, subratlla, “i que els teus col·legues et respectin. El triomf suprem és que els lectors t'estimin, t'entenguin i et segueixin. Si treballes a nivell nacional seran més, i si és a nivell local menys, però la qualitat del triomf és la mateixa”.

Carme Rigalt també va haver de traslladar-se a Madrid per “triomfar”. “Madrid em va oferir allò que Barcelona m'havia negat. Ara, tanmateix, la cosa està crua per a tothom. La imatge de Madrid com a meta professional, com a paradís del triomf, ha passat a la història”. Per la seva banda, Vicente Jiménez no creu que triomfar o situar-se a un cert nivell depengui de la ciutat on es viu: “La qualitat de cadascú i la fortuna”, segons ell, “són l'equació que mena a l'èxit o al fracàs”. Per a Xavier Ubach, “el més important és fer allò que t'agrada; situar-se en la professió és més aleatori. Avui ets aquí, demà ets allà...”. Anna Bosch també està més per un concepte de triomf lligat a un treball digne, i aconsella: “Potser a alguns 'déus' d'aquí els

anar a Madrid el 1987 com a redactor en cap de la secció d'esports. Després ha exercit de redactor en cap a “El País de las Tentaciones”, i actualment en el suplement dominical.

Milà, Lorenzo (1960). Va estar a Londres (“Screen Sport”) de 1991 a 1993. Va presentar el programa de TVE a Sant Cugat “Al grano”. Va anar a Madrid l'octubre del 94, per presentar l'informatiu “Noticias” de La 2.

Mora, Rosa. Redactora de cultura d'*El País*.

Panyella, Jordi (1955). Ajudant de realització de TV3. Va anar a Madrid com a realitzador d'Antena 3 TV (1989). Actualment és cap de realització d'informatius de Canal +.

Pellicer, Ramon (1950). D'àmplia trajectòria radiofònica i audiovisual. Presentador, redactor i director de programes a TV3 i al Canal 33. Va anar a treballar a Madrid l'any 1993, a l'informatiu-nit de TVE. Actualment és editor i presentador de “Telediario 2” i editor, sotsdirector i presentador de “Testigo directo”.

Perarnau Grau, Martí (1955). A Barcelona va desenvolupar la seva activitat en el món de l'esport. Va ser responsable del CPP (Centre Principal de Premsa) dels JJ OO del 92. Va anar a Madrid l'octubre de 1992, junt amb Campo Vidal, com a responsable de relacions externes d'Antena 3 TV. Actualment treballa a Videomedia.

Peris, Joan Carles. Delegat de TV3 a Madrid.

Pi, Ramon. A Madrid des de 1970. Redactor i comentarista polític per a diversos mitjans catalans, com *Tele eXprés*, *La Vanguardia*, etc. Fou director de *Ya* (1986-1989). Actualment forma part de la tertúlia d'Onda Cero “La brújula” i és columnista de diferents periòdics regionals.

Remolí, Mercè (1953). Va començar a “Giravolt” i va presentar altres programes de TVE a Sant Cugat. També va treballar a la SER (Ràdio Barcelona). És a Madrid des de 1990. Actualment és l'editora en funcions de la primera edició del “Telediario” de TVE.

Revilla, Ricardo. Redactor de RNE a Madrid.

Rioné, Teresa. Redactora d'esports a Telemadrid.

Rigalt, Carme (1950). Ha desenvolupat la seva trajectòria professional a Màlaga i posteriorment a Madrid

(1971): *Pueblo*, *Informaciones*, *Arriba*, *El Periódico de Catalunya*, *Interviú*, *Diario 16*, *Tiempo* i actualment *El Mundo*.

Roig, Josep Lluís. Redactor de la revista *Tiempo*.

Roldan, Carme. Redactora de TV3 a Madrid.

Roma, Pepa. Cap del gabinet de premsa de María Teresa Fernández de la Vega.

Sáenz Díez, Margarita (1949). Va estar treballant en diferents mitjans a Barcelona. Va ingressar a *El Periódico* quan el diari es va fundar, el 1979. El 1989 va encarregar-se de la delegació de Madrid. Actualment és la responsable de política d'*El Periódico* de Madrid.

Socias, Jordi. Redactor gràfic. Director d'art a *Cinemanía*.

Solé, Anna. Redactora de TV3 a Madrid.

Sumoy Gómez, Enrique. Redactor ENG, Antena 3 TV.

Torres, Maruja. Va marxar pel seu compte a Madrid l'any 1981, després d'haver col·laborat de forma fixa amb *Tele eXprés*, *Por Favor*, *El Papus*, *Fotogramas*, etc. Va començar a col·laborar a “El Dominical” d'*El País*, després va estar a *Cambio 16* i el 1986 va tornar a *El País* com a columnista i reportera internacional.

Tuca, Jorge. Va ingressar a Antena 3 TV a l'inici de la cadena. Actualment és productor de Canal +.

Ubach, Xavier (1954). Autodidacte en la professió, va començar als 14 anys a la ràdio. Va treballar a RNE i a la SER. El 1989 es va traslladar a Madrid per treballar a TVE. Va estar dos anys (1992-94) a El Salvador, com a professor de televisió. En tornar va assumir la direcció de “Testigo directo” a TVE.

Ventura, Pere Joan. TVE.

Viza, Olga. Després de treballar durant vuit anys a Sant Cugat, com a redactora i presentadora de diverses seccions d'esports, va ser fitxada per Antena 3 TV a final de 1992, quan Manuel Campo Vidal es va fer càrrec de la direcció dels informatius. Actualment hi dirigeix i presenta l'informatiu del migdia.

Yagüe, Àngels. Directora de programes de Telemadrid.

Zayas, Lluís. TVE. ●

Populars televisius que havien destacat a Catalunya

Mercedes Milà
Isabel Gemio
Pepe Navarro.

Tenen poder

Ramon Colom, Manuel Campo Vidal, Jordi Jaria, Maria Delàs, Sebastià Bernal, Maribel Escalona, Angels Yagüe.

Donen la cara

Olga Viza, Ramon Pellicer, Georgina Cisquella, Lorenzo Milà

Han passat per Madrid

Anna Castells. Actualment corresponsal de TVE a París.

Núria Ribó. Corresponsal de TVE. Va estar a Nova York (1989). Actualment a Londres.

Enric Sopena. Va estar a Madrid com a director de RNE primer i com a director dels informatius de TVE després. Actualment a Sant Cugat.

Montserrat Balfegó, Redactora de TVE. Informatius. Actualment està a TVE Sant Cugat.

Carles Francino. Després de la seva experiència a la ràdio a Catalunya va ser director i presentador de l'informatiu de Canal + (90-93). Actualment a TV3.

Francesc Ralea. Redactor d'*El Periódico*, 30 Minuts (TV3), *El País* (Internacional).

aniria bé anar a Catalunya i fixar-se en alguns professionals perifèrics. Seria una bona cura d'humilitat".

Més prestigi, més popularitat?

Els únics que han notat una més gran popularitat han estat els que donen la seva imatge per televisió, i més a nivell quantitatiu que qualitatiu (no en va disposa del públic potencial de tot Espanya: 40 milions d'espectadors). En aquest cas es troben Ramon Pellicer i Olga Viza, que ja havien assolit un gran nivell de popularitat a Catalunya; una popularitat que té la contrapartida negativa de convertir-los en personatges de domini públic. Pellicer ja havia patit la persecució d'alguns *paparazzi* a Barcelona, però ara a Madrid el fotografien a qualsevol racó, i si va a sopar amb una antiga companya de televisió ja li adjudiquen una relació amorosa. A Olga Viza la molesta especialment que la seva recent boda s'hagi convertit en una cosa tan pública, que li impedeix disfrutar com abans de les seves estones d'oci. Lluís Carandell també va notar un augment de la popularitat en la seva etapa televisiva: "Aquí la gent s'atreveix més a parlar-te pel carrer i a preguntar-te de tot, com si tu fossis el responsable de la programació de la televisió, però tot ho fan amb una gran estimació. La clau és la cordialitat".

El prestigi professional, opinen la majoria, es pot aconseguir igual a totes dues ciutats, encara que a Barcelona normalment ve avalat per una trajectòria propera, clara i de temps, mentre que a Madrid, segons Montse Boix, "no depèn tant de la feina que un faci com de saber moure's per segons on. També és veritat que pots estar fàcilment de moda un temps i que després tothom s'oblidi de tu". A Xavier Ubach li sembla que "a Catalunya la gent s'assabenta més de la trajectòria professional de cadascú, pels comentaris que es puguin sentir o bé per allò que treu la revista del Col·legi de Periodistes, mentre que els professionals catalans que treballem a Madrid tenim poques oportunitats de comunicar allò que fem, i pots arribar a ser un perfecte desconegut a la teva pròpia ciutat". Per a Montse Boix, en canvi, "el fet de treballar a Madrid, i en una televisió d'àmbit estatal com TVE, infon bastant de respecte a Barcelona; et pressuposa una professionalitat que havia passat inadvertida quan hi treballaves". Això ho corrobora Maruja Torres: "Per desgràcia, sí que tinc més prestigi. Els mitjans que a Barcelona en el seu dia em van rebutjar ara ja em consideren seriosa".

"La meva impressió quan vaig arribar a Madrid", explica Carme Rigalt, "és que aquí amb menys en feies prou per aconseguir més. A Barcelona el llistó estava molt alt. Dit d'una altra manera: el reconeixement va ser fàcil. Mentre que a la ciutat comtal havies d'estar molt ficat en l'estructuralisme i la *divinitat gauchista*, aquí n'hi havia prou essent una mica astut i dominant unes quantes claus de la

cultura folklòrica. Bé, potser exagero, però jo ja m'entenc".

Anticatalanisme, sí o no

Tots hi han estat d'acord: en determinats ambients hi ha hagut moments d'autèntica crispació anticatalana; menys en els llocs de treball i més al carrer, sobretot en els taxis, o en les xerrades de cafè. "Encara que no n'has de fer massa cas", en paraules de Montse Boix, "aquí es mostren d'una radicalitat verbal que espanta i després tan amics".

Segons Anna Bosch, més que crispació anticatalana, el que hi ha és un clixé fruit del desconeixement —o del coneixement a mitges— de la realitat de Catalunya, i poca disponibilitat a escoltar i veure *in situ*. "Però compte!", remarca, "hi ha moltes excepcions!".

Alguns han reconegut que l'anticatalanisme s'ha disparat més en el tema de la llengua que en altres camps. "No s'ha pas d'investigar gaire per reconèixer la clara intencionalitat política de la campanya que es va muntar en contra de la normalització lingüística a Catalunya, després de deu anys d'estar-hi funcionant la Llei", explica Lluís Carandell. "Abans del pacte amb González, Pujol era un polític respectat; després la dreia va despertar el fantasma de l'anticatalanisme".

—Triomfar o situar-se a un cert nivell, opinen, no depèn de la ciutat on es viu, sinó de la sort i la qualitat de cadascú—

"Havies de gastar moltes energies", explica Cisqueu, "per explicar a la gent que ningú obligava a utilitzar el català així que s'aterrava a l'aeroport del Prat. S'havia de reivindicar una cosa tan evident com la tradició de bilingüisme de Catalunya, i que encara ara les dues llengües no estan en igualtat de condicions".

Tots reconeixen que en els llocs on es mouen, entre els seus amics, a part de les bromes normals, hi ha un gran respecte pel que és català, i un intent de comprendre la diferència. Tanmateix, Ramon Pi sospita que, amb provocacions o sense, la incomprensió encara durarà força: "Les persones de cultura castellana discuteixen sobre què ha de ser Catalunya, i nosaltres discutim sobre què ha de ser Espanya, i així és difícil entendre's".

La perifèria és una altra cosa?

"La proximitat del poder té morbo", confessa Ubach. "Madrid és el lloc on passen les coses, passen al teu costat mateix. A Catalunya la vida política es comenta amb més serenitat, amb més prudència; els problemes es veuen en la seva proporció real".

L'opinió unànime de la majoria dels consultats és que per als residents a Madrid la perifèria catalana és una altra cosa, i tan aviat critiquen com es desfan en elogis de tot el que sigui català; per exemple, respecte al nivell i la qualitat de vida, el paisatge... i els èxits concrets, com el dels Jocs Olímpics del 92. "Haver treballat en els JJ OO", manifesta Perarnau, "al principi em va donar un prestigi enorme; es considerava que havíem aconseguit organitzar uns Jocs perfectes que havien fet quedar molt bé Espanya. Va ser una lluna de mel que va durar poc; la corrupció i la situació política ho han enrarit tot".

"Aquí tot es polititza molt", subratlla Ubach, "i s'ha d'estar a favor o en contra. A molts els sembla increïble, per exemple, que uns dies abans de les eleccions es puguin fer una foto tots els candidats junts i que aquesta foto s'hagi convertit en una tradició a *La Vanguardia* del diumenge electoral. És un altre tarannà, un altre estil de convivència". D'una manera o altra, tots confessen que s'han vist obligats a defensar "allò català" ("i a defensar Jordi Pujol, encara que no estiguis d'acord amb la seva política") en les més diverses situacions. "Al marge dels acudits", conta Anna Bosch, "pel fet de ser catalana he d'aguantar el ruixat d'aquells que es cabregen per una declaració d'en Pujol o per una victòria del Barça".

Normalment es considera que per ser català s'ha de ser del Barça. "És cert que hi ha passió en aquest tema", comenta Martí Perarnau; "els catalans defensem el Barça fins i tot quan perd, mentre que els seguidors del Real Madrid es fiquen sota l'ala, quan hi ha contratemps". "Sí, és graciós", hi afegeix Ramon Colom, "que quan guanya el Barça et

felicitin i et donin l'enhorabona, encara que el futbol et sigui completament indiferent". "El que no m'hauria imaginat mai és que aquí hi hagués tanta gent del Barça sense ser catalana", rebla Martí Perarnau. "Això segur que a Barcelona no ho saben".

Els tòpics continuen...

Els tòpics tradicionals —el català és garrepa, estalviador, seriós, etc.— no solament continuen vius, sinó que s'han estès, sobretot mentre ha estat vigent el pacte Pujol-González, el qual va tenir, segons Lluís Carandell, "ahora la virtud de corresponsabilitzar Catalunya en la política estatal —aspiració històrica dels catalans— i l'inconvenient de despertar els tòpics, en actuar com a àrbitre d'una situació política una mica enrarida". A la Carme Rigalt la posa negra la gent que en fa categoria, dels tòpics: "A Madrid, com a tants altres llocs, també hi ha qui pensa que els catalans som agarrats, pesseters i fervorosos d'en Jordi Pujol; o que la immersió lingüística ens impedeix llegir García Márquez. No solo entrar al drap quan algú s'hi posa tossut; respiro fondo i deixo que m'inundi un cert sentiment de superioritat. No val la pena malgastar energies en els que fan bandera de la ignorància".

Josep Ma. Brunet.
A la plana de l'esquerra,
Jordi Bosch.

—D'una o altra manera tots es consideren obligats a defensar Jordi Pujol, encara que no estiguin d'acord amb les seves idees—

“Ser català imprimeix caràcter, com el sagrament de l'orde”, ironitza Carandell, “i t'acompanya a tot arreu”. Una manera de ser que Mercè Remolí, per la seva banda, reivindica sobretot pel que fa a les virtuts positives que comporta: “La condició de catalana la portes amb tu, no te la pots treure. I no em sap pas greu que per venir d'on vinc se'm consideri una persona seriosa, responsable i rigorosa. Normalment no dono importància a segons quines coses, però reconec que tinc el meu sentit de l'humor, és diferent; no sóc gaire dúctil per barrejar la conya i la feina”.

Prendre's les coses amb sentit de l'humor és precisament el que aconsella Martí Perarnau: “Mai no et pots sentir agredit si t'agafes les coses amb humor; si el taxista que et duu a l'aeroport et pregunta si vas a veure els *polacos* li contestes que sí, i que tu també ets *polaco*..., i com si res”.

Els mitjans, caldo de cultiu

A cap dels entrevistats no els ha preocupat gaire la “campanya anticatalana” que van impulsar —i que impulsen cada dos per tres—, matisa Maruja Torres— alguns mitjans i professionals de la tertúlia. Colom afirma que “hi ha alguns periodistes que es creuen mèdiums i es comporten com autèntics predicadors. No es pot minimitzar la responsabilitat d'alguns periodistes en la creació d'un estat d'opinió crispat i contrari a Catalunya”. “Tot bon periodista hauria de mantenir un marge d'indiferència”, aconsella. “Aquí això es perd, a vegades. Hi ha professionals que abracen una fe i es converteixen en una mena de predicadors. És patètic”.

Olga Viza hi està d'acord: “No es pot perdre la perspectiva que ets un mer intermediari, un transmissor d'informació; no et pots erigir en protagonista”. Ramon Pellicer ho resumeix en dues paraules: “Aquí predomina la rauxa sobre el seny”. “A vegades es diuen les coses sense pensar”, prossegueix, “no es busquen proves per argumentar, és així perquè jo ho dic, i ja està”. Hi ha contertulians i comentaristes que pensen que l'efecte buscat ja s'ha aconseguit, sigui o no sigui correcte allò que es diu. Hi ha més irresponsabilitat pública i menys prudència que a Catalunya, i la gent del carrer rep aquesta influència i reacciona amb els mateixos arguments. Mai no havia estat en un lloc on es fos més ‘anti-quelcom’; no solament defensen el futbol, per exemple, sinó que estan ‘en contra de’...”

“És tremend”, es lamenta Àlex Martínez-Roig, “existeix un grup d'opinió important a Madrid que utilitza arguments despectius i intolerants. Fomenten contínuament l'enfrontament fent servir la demagògia. Possiblement el problema és que a Madrid fa l'efecte que es toca més el poder, i això crispa les opinions. A Barcelona els mitjans es mantenen a més distància, i no solament geogràfica; es prenen les coses amb més calma, són més tolerants, més tranquils. Però, si sóc sincer, també és veritat que a Catalunya es troba a faltar una mica d'esperit crític cap al poder establert en el món de la cultura, de l'esport o de la política”.

Mercedes Milà diu que una de les coses que li van xocar més dels seus primers mesos a Madrid va ser la presència massiva de l'ABC “a tot arreu: despatxos oficials, empresarials, centres de treball..., la gent el porta a sota el braç, el llegeix en el metro. Això dona una idea que l'atmosfera mediàtica que es respira és diferent”, conclou.

Carandell intenta situar aquest fenomen tan d'actualitat de transformar els mitjans, sobretot els programes de ràdio, en “l'altre parlament”, el que pot arreglar realment el país. “Els periodistes, en conjunt, hem estat un element essencial de la transició. Molts dels polítics que ara veiem actuar els hem llançat nosaltres. Encara tenim la sensació que som coautors de la transició, i que hem estat desplaçats. Alguns creuen que tenen quelcom més a fer que contar les coses, i actuen com a part del govern o de l'oposició. Estem una mica desviats de la nostra missió; ens cal tornar al nostre humil ofici d'explicar bé les coses sense donar directrius”.

Anna Bosch també és del parer que s'han de tenir en compte les característiques dels nostres mitjans, “aquesta mania desmesurada de buscar el titular més sensacionalista i polèmic i de frivolitzar les notícies”. De la seva experiència de dos anys a Euronews (des del principi), n'ha tret conclusions de la manera que tenen diferents països europeus de viure la informació: “Els mitjans espanyols i italians són més sanguinaris i morbosos; de seguida trien una imatge on sobresurt la sang, abans que una altra de menys impactant. Als anglesos,

—Rebre l'enhonorabona quan guanya el Barça és habitual, encara que el futbol els sigui absolutament indiferent—

francesos i alemanys això els horroritza. Una periodista francesa va fer un reportatge sobre la guerra que posava els pèls de punta, i en canvi no hi sortia ni una gota de sang. Aquí això no s'entén. Tampoc vull dir que allò nostre sigui el pitjor. Per als britànics, per exemple, allò més important és l'últim de l'últim; el *background* o el context o les conseqüències tant se'ls en dona". Una altra cosa que molesta aquesta periodista i que segons ella es dona a totes les televisions i mitjans estatals és la tendència a polititzar-ho tot i considerar que el Parlament és la vida: "Seguim el model italià de quotes. Els interlocutors no són pas escollits pel seu domini del tema o per la seva importància, sinó pel partit al qual pertanyen, i si en surt un d'un signe n'ha de sortir un altre de l'oposició. A tants partits corresponen tants periodistes i tanta informació. Així tot és avorrit i monòton. Els personatges sempre són els mateixos".

El clan dels catalans

De professionals catalans dels mitjans que exerceixen a Madrid n'hi ha una seixantena. Si més no aquests són els que cada any, pocs dies abans de Nadal, són convidats per la Delegació del Govern de la Generalitat a Madrid a fer un brindis. És un percentatge més aviat ridícul, si es té present que només a l'Associació de la Premsa Madrilenya hi ha inscrits uns 6.000 professionals. I això no obstant, es va estendre el mite, sobretot durant el període del 87 al 92, del "clan dels catalans" a Madrid; un clan que tots han dit que desconeixen. "Van coincidir diferents factors", aclareix Lluís Carandell: "érem uns quants presentadors i presentadores de Catalunya, Enric Sopena i Ramon Colom manaven, hi havia molts corresponsals catalans a TVE per tot el món; amb tot això i alguns sopars que es van fer n'hi va haver prou per parlar, sobretot a la ràdio, de la 'invasió dels catalans'". Per acabar-ho d'adobar, també a Catalunya el tema va trobar ressò; Margarita Rivière va publicar un article en *El Periódico* sobre "El 'catalan power' en Madrid".

I tanmateix, tots subscriuen les paraules d'Enrique Arias sobre aquesta qüestió: "Els catalans, aquí, el que menys formen és un grup compacte, cadascú va a la seva. Pot ser que al principi es relacionin més amb un o altre català que ja coneixien d'abans, o amb col·legues de la feina, però, en contra del que podria semblar, no 's'associen' ni formen *lobbys* d'influència, almenys pel que fa a la nostra professió".

Margarita Sáenz-Díez reconeix que va a alguns sopars d'amics de la professió que fa molts anys que s'estan a Madrid, i fins i tot a alguna calçotada, però no té la impressió de pertànyer a cap clan; ni ara ni en el poc temps que va coincidir amb el seu marit, Enric Sopena, treballant a Madrid. "Ara és ell qui agafa el pont aeri per estar amb nosaltres el cap de setmana, perquè tenim tres nens que viuen amb mi a Madrid i, és clar, jo tinc menys disponibilitat per anar a Barcelona; com ja et pots imaginar, amb el

nostre ritme de vida no ens queda gaire temps per a fer vida social".

A Barcelona es va més per feina?

Molts opinen, com Carandell, que és un mite allò que a Madrid es treballi menys. "Potser anys enrera, i en altres àmbits, això podia tenir alguna cosa de cert, però en la nostra professió es treballa moltíssim a tot arreu, i amb un ritme i una intensitat semblants. Estar en un mitjà —o en més d'un—", subratlla, "és dedicar més de dotze hores a la feina". Tots hi estan d'acord, amb aquesta interpretació, però aportant-hi matisos: "És veritat que aquí el ritme és diferent", rebla Jordi Panyella, "l'aclaparament del tancament de l'informatiu diari no impedeix anar-se'n a prendre el *cafelito* o deixar les coses per a ultimíssima hora". Mercè Remolí confessa que no s'ha adaptat mai a aquesta manera de treballar: "Tot està molt més barrejat, l'oci, el treball, les relacions personals. Al principi em resultava complicat i no ho entenien. A mi m'agrada està més per la feina, i em costa bastant desconnectar per fer broma. No puc canviar de rotlló i bromejar quan sembla que no hi arribes. M'estimo més, com es fa a Barcelona, treballar primer i distreure'm després". Per a Martí Perarnau també va ser un xoc integrar-se a la nova forma de treballar: "En el meu cas tenia una explicació, perquè després de passar quatre anys amb la que jo en

Margarita Sáenz-Díez.
A la plana de l'esquerra,
Enrique Arias Vega.

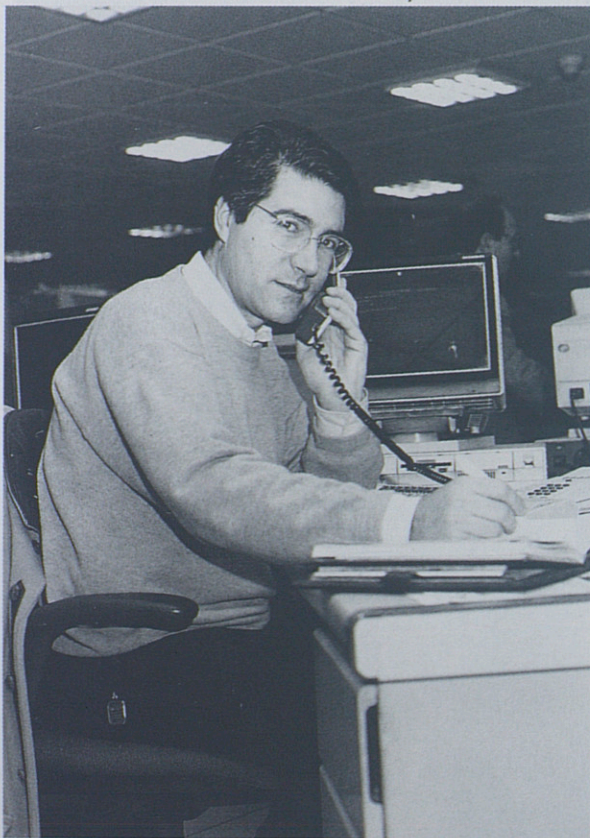
—Han d'acostumar-se a ser classificats inevitablement amb els tòpics tradicionals de català seriós, estalviador i garrepa—

dic disciplina germànica dels JJ OO, em va costar una mica integrar-me en un mitjà amb tan poca planificació i amb una aparent desorganització quotidiana”.

Ramon Pellicer prefereix fugir dels tòpics: “No trobo pas un estil diferent, treballo amb gent que porta el mateix ritme de feina que jo”. Per a Montse Boix, que es va integrar en un equip català a Madrid, no hi va haver ruptura, sinó “més aviat un aprenentatge intens del dia a dia, de com comunicar les coses perquè la gent ho entengués. L'Encarna em deia ‘a veure, explica-m'ho més bé, que jo me n'enterí’... Després sí que vaig patir un xoc, sobretot pel fet de ser dona; he notat molt més masclisme aquí a Madrid que a Barcelona, et jutgen més per les aparences”.

Canvi personal i professional

Per a Maruja Torres, el canvi al principi li va resultar traumàtic. Ho explica d'una manera molt gràfica: “Va suposar un trencament del cor, perquè era un canvi forçat. Jo estimava —estimo—”, subratlla, “Barcelona, i n'havia de marxar perquè a la meua ciutat no em donaven feina. A alguns mitjans catalans jo no els semblava seriosa. Va ser dolorós, però de seguida em va passar una cosa curiosa: vaig florir. La periodista que hi ha en mi no havia donat ni el 50 per cent del seu potencial. En la ‘dura’ competència de Madrid, i sobretot en la professionalitat i difusió d'un mitjà com *El País*

Jordi Jaria.

A la plana de la dreta,

Ramon Colom.

em vaig trobar a mi mateixa, com diria un cursi. I la meua vida personal ja no corre a part, sinó profundament lligada a la feina”.

Tots coincideixen a valorar el seu trasllat a Madrid com un canvi professional en positiu, per assumir noves responsabilitats o per pujar de categoria professional. El canvi personal, però, ha estat dur per a tots ells, tant els que no tenen família com els que se la van emportar amb ells o els que la van formar allà. Tots i totes van necessitar un període d'adaptació d'un any, si fa no fa. El procés ha estat semblant: habitatge provisional, lloguer i finalment la compra d'un pis. “Adaptar-me em va costar un any i mig”, explica Maribel Escalona; “al principi anava de bòlit, la feina m'absorbia i trobava a faltar moltíssim els meus amics estimats i Sitges, on vivia. Aviat vaig decidir que el millor era vendre el meu pis de Barcelona i comprar-me'n un aquí. Així que el vaig tenir arreglat a la meua manera, vaig començar a tenir la sensació que estava a casa meua. Tot m'ho havia plantejat d'una manera provisional, i em trobava molt sola. Ara començo a gaudir de la ciutat, encara que el més important per a mi és la feina. Em seria igual estar aquí que en un altre lloc”.

La nostàlgia no és pas cosa de tots: hi ha excepcions, que solen coincidir amb els que fa més anys que viuen a Madrid, com Lluís Carandell —casat amb una suïssa filla de madrilenys— i Ramon Pi —casat amb una madrilenya—, que confessen que no tenen punts de comparació, en haver treballat sempre en aquella ciutat.

També n'hi ha d'acabats d'arribar, com Lorenzo Milà, que estan entusiasmats amb Madrid, com en el seu dia van estar-hi amb Londres o amb Barcelona. En canvi, Anna Bosch diu que, “un cop passada l'eufòria de la novetat madrilenya d'anar aquí o allà”, la ciutat no la fascina, més aviat li troba molts inconvenients.

Temporal o definitiu

La provisionalitat i un incert desig de “tornar” són dues idees que pul·lulen en la majoria d'ells. “Atès el natural nomadisme de la professió, mai convé sentir un destí com a definitiu”, explica Ramon Pi. Per a alguns el canvi fou una sorpresa, d'altres l'havien buscat. Aquells a qui “l'oferta” els va arribar de manera inesperada varen trigar poquíssim a decidir-se; per als altres, que ja s'ho havien plantejat anteriorment, fer el salt fins a la capital va ser la cosa més natural del món. “De Madrid al cel”, bromegen, mentre es plantegen ja una pròxima destinació, seguint els passos d'altres professionals, com Núria Ribó, Anna Castells, Francesc Ralea, etc. Per a aquests professionals, Madrid és un accident geogràfic, un pas més en la seva carrera, que ahir va passar per Barcelona i demà pot situar-se a Nova York, per posar un exemple. Ramon Pellicer, Lorenzo Milà, Olga Viza o Anna Bosch es troben en aquest cas; les dues últimes s'han casat o conviuen amb

—La majoria no comparteixen l'estil periodístic de determinats predicadors, tertulians i editorialistes de Madrid—

madrilenys, i ara els faria una mica de mandra "tornar a fer la mudança", però quasi tots tornarien gustosos a Barcelona, en condicions professionals semblants.

El fet de considerar Madrid com una destinació temporal no els ha pas impedit, com hem vist, buscar l'estabilitat d'una casa pròpia, malgrat les hipoteques, i fent gala d'un sentit pràctic molt català. Amb el raonament que "els lloguers estan pels núvols", han adoptat una forma de vida al més estable possible, assumint potser que, ara com ara, la tornada a Barcelona és difícil, perquè "hi ha molts periodistes bons i menys oportunitats", com diu Vicente Jiménez.

Els que treballen en els mitjans televisius la veuen encara més difícil, la tornada. "L'oferta no es pot comparar: a Madrid hi ha totes les cadenes televisives i la majoria de productores de vídeo i televisió; és aquí on passen les coses, on hi ha més volum de feina i de possibilitats de negoci", sentència Perarnau.

La ciutat més acollidora

A l'hora d'identificar el que té de millor Madrid, hi ha unanimitat total: "És una ciutat oberta; com que no és de ningú, és de tothom". En principi, resulta més acollidora i agradable. Però també hi ha unanimitat per destacar-ne el pitjor: el caos circulatori, que segons Mercedes Milà només és comparable al de Hong Kong o Mèxic.

Per a Lluís Carandell Madrid segueix encara essent una "ciutat campament", com la definia Unamuno, "*un poco africana, crisol de culturas. Es villa y corte, con sus aristocratas y geografía señorial y el ambiente de 'pueblo' que todavía conserva. Velazqueña en su grandiosidad y goyesca por los contrastes de la calle*". Una ciutat amb encant que acull tothom sense demanar-los d'on venen, que accepta amb la mateixa naturalitat i crítica un govern d'esquerres que un de dretes l'endemà. Josep Pla ja ho expressava molt bé en les seves cròniques parlamentàries: "Madrid és una ciutat admirable, amb grans condicions per a un canvi de règim. La frivolitat aparent, l'escepticisme amable de la seva classe política, el fet que no sigui possible la fricció dura i grollera, fan que es pugui preveure que el sargit entre Monarquia i República serà fet admirablement".

Per a Olga Viza, el tracte més obert de la gent de Madrid facilita que es puguin tenir grans converses i tertúlies en qualsevol lloc, sense necessitat d'haver d'estar amb gent de tota confiança com a Barcelona. "El que m'entusiasma de Madrid", explica Carandell, "és la possibilitat de perdre's en poques hores pels poblets de Castella. Tinc casa a Atienza, i em fa la impressió quan sóc allà que no solament canvia de lloc, també de segle. És un altre món".

A Jiménez l'admira com de bé assimila aquesta ciutat el que arriba de fora "i sobretot", remarca, "l'estoïcisme amb què suporta ser capital de l'Estat, una cosa que de vegades comporta més inconvenients que avantatges: per exemple, sempre és culpable de tot el que passa

a la resta de les comunitats". "A Madrid", acaba dient Ramon Pi, "un es perd si es vol perdre, té el seu grup d'amics si vol tenir-lo i, com en un poble, no s'ha d'aclimatar a cap forma políticament correcta de conduir-se ni de conduir...", bromeja.

La nostàlgia de Barcelona

Gairebé tots confessen que senten nostàlgia de Barcelona, que consideren per sobre de tot la seva ciutat. El mar, encara que sembli molt tòpic, és el que troben més a faltar. "Quan me'n vaig anar de Barcelona, donava l'esquena al mar; ara quan hi torno em sento un turista privilegiat. La ciutat està preciosa. Allà tenia tan a mà la Costa Brava, els Pirineus,... Trobo a faltar el paisatge", comenta Jordi Panyella. Carme Rigalt, per la seva banda, enyorava la gastronomia, els cargols a la llauna, els rovellons, el bon romescu... D'altres, com Ubach, recorden especialment les passejades per la Rambla, el barri Gòtic, l'Eixample. "Ara puc visitar la meua ciutat amb més assiduitat, però els dos anys que vaig estar a l'Equador em venia la imatge d'aquest paisatge urbà".

Alguns troben a faltar la possibilitat d'usar la llengua pròpia amb regularitat. "Com que tots dos som catalans", explica Georgina Cisqueña,

—No creuen que a Madrid es treballi menys que a Barcelona, tot i acceptar diferències de ritme—

Manuel J. Campo Vidal.

“parlem en català als menuts i algun cop a l'ascensor ens han comentat que no hauriem de fer-ho, perquè així els nostres fills no dominaran bé el castellà. No hauria de ser tan difícil d'entendre que és la nostra llengua i que és natural que la fem servir”. Georgina, de tota manera, afirma que s'ha integrat molt bé a Madrid. Per a ella venir a aquesta ciutat ha estat sumar, no pas restar, disposar de totes dues ciutats: Barcelona, on continuen la seva família i amics, i Madrid, on ha format la seva pròpia família i té molts altres amics. “Mai no s'hi perd, en conèixer i viure en nous llocs aprens i sempre hi guanyes”.

Perarnau resumeix la nostàlgia en una frase: “Per valorar Barcelona, s'ha de viure a Madrid”.

Individualisme o unió

“La competència és dura pertot arreu”. Aquesta és la principal conclusió dels entrevistats, però els matisos estan en els extrems, des dels que troben la capital una verdadera selva, pel que fa a la professió

—“les punyalades per l'esquena estan a l'ordre del dia”, comenta Mercè Remolí, “i aquí no se'ls veu venir amb tanta facilitat perquè són simpàtics”— fins als que opinen que hi ha una solidaritat més real. “A mi”, recorda Jordi Gutiérrez, “em van obrir completament els braços, em van facilitar tot el necessari perquè sabés on acudir per obtenir informació i em van

ajudar a entendre la logística de la ciutat. Sempre estaré immensament agraït a tants professionals d'aquí que em va ajudar a adaptar-me ràpidament”. En aquest punt també hi està d'acord Maruja Torres: “Hi ha gent molt solidària. Trobes persones estupendes, descendents d'aquells madrilenys que van defensar la República fins al final. Aquest és el Madrid que Barcelona no coneix”.

“A Madrid”, diu Ubach, “seria impensable, per posar un exemple, aprovar el Codi Deontològic que va aprovar el Congrés del Col·legi de Periodistes de Catalunya. Ja no parlo de la seva aplicació, sinó de la simple aprovació. La mostra és que encara no s'ha pogut aconseguir un col·legi de periodistes i un sindicat únic”.

“Un codi deontològic”, afegeix Carandell, “s'hagués interpretat com un atac a la llibertat d'expressió. Encara que la nostra professió és molt competitiva a tot arreu, a Madrid passa més sovint allò de 'gos menja gos'. Molts periodistes, si poden, es carreguen els seus col·legues”.

Per a Margarita Sáenz, “encara que és cert que a Catalunya tenim un nivell d'associacionisme més alt, no ens hem de deixar enganyar per les aparences. Els periodistes en general som molt individualistes, i només ens agrupem quan veiem realment les orelles del llop. Aquesta és la veritat”. “Exacte, només quan ens sentim amenaçats”, remarca Maruja Torres.

Ramon Pi confessa que no coneix la situació de Catalunya, però té la sensació que els periodistes catalans tenen més consciència de gremi professional. Encara que ell considera que tant aquí com allà el que compta són les relacions personals.

L'amor pel pont aeri

Alguns confessen haver viscut setmana a setmana l'esquizofrènia del pont aeri Madrid-Barcelona. De fet, hi ha periodistes com Montse Boix, que continua vivint bastant a cavall entre Madrid, on té la feina, i Barcelona, on té la filla, que resideix amb els seus pares. La majoria són assidus al pont aeri —o al viatge en cotxe— un cop al mes o cada dos mesos. Els que tenen formada la seva família a Madrid solen espaiar més les visites —tret que sigui per motius professionals— un cop cada tres mesos, concentrant-les tant com sigui possible als períodes de vacances.

“Resulta divertit”, reconeix Ubach, “distingir els forofos del pont aeri, perquè s'ho prenen amb tanta filosofia. Alguns protesten constantment perquè no tenen *La Vanguardia*, per exemple”.

A Maruja Torres li agradaria poder organitzar-se la vida: “Seria un somni poder viure aquesta esquizofrènia amb normalitat”. De moment es conforma amb venir a Barcelona sempre que pot, en tren i de dia “per entrar a poc a poc en el paisatge”. Anna Bosch i Georgina Cisqueña confessen que necessiten escapar-se un cop al mes a Barcelona: “La meua economia no em permet res més”, puntualitza Anna. ●

—Quasi tots tornarien gustosos a Barcelona, si poguessin fer-ho en condicions professionals semblants a les que tenen—